

RAPPORT 2017

d.d. 18 mei 2018

UITGEBRACHT AAN

De directie van Stichting Méér Muziek In De Klas
Sarphatikade 22-I
1017 WV AMSTERDAM

Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden door:

RSM

RSM Netherlands

datum: 18.05.2018

INHOUDSOPGAVE

Directieverslag	
Samenvatting	3
 Inleiding	 4
 Bewustwordingscampagne	 5
De Lang Leve de Muziek Show & Het Kerst Muziekgala 2017	5
PR & publiciteit	7
Storytelling	8
Website	8
Sociale media	9
 Deskundigheidsbevordering	 10
Werkbezoek minister Bussemaker en ambassadeur Ilse DeLange aan de Pabo Hogeschool van Amsterdam (HvA)	10
Werkbezoek Koningin Máxima aan Groningen	10
Symposium 22 maart	11
Music University Days 2017	11
Vliegende Brigadiers	12
Digitaal Componeren	12
Lesmaterialen	12
Lesmateriaal op Schooltv	13
 Infrastructuur & duurzaamheid	 14
Méér Muziek in de Klas Lokaal	14
Evaluatie van het programma	15
 Organisatie	 16
Bestuur	16
Platform Ambassadeurs	16
Partners	16
Financiële middelen	17
Fondsenwerving	17
Customer Relationship Managementsysteem (CRM)	17
 Netwerken en bijeenkomsten	 18
Presentaties	18
VNG Congres	18
Nationale Onderwijs Tentoonstelling	18
 Slotwoord	 19
 Jaarrekening	 21
Balans per 31 december 2017	21
 Staat van baten en lasten over 2017	 22
 Toelichting behorende tot de jaarrekening 2017	 23
 Controleverklaring	 31

Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden door:

 RSM

RSM Netherlands
datum: 18-05-2018

Directieverslag Stichting Méér Muziek in de Klas

Samenvatting

Door de resultaten behaald in 2017 komt de verwezenlijking van de doelstelling van de stichting - **structureel muziekonderwijs voor alle kinderen op de basisschool in Nederland**, een belangrijke stap dichterbij. Maar er valt ook in het komende jaar nog veel te doen. Evaluatie van ons programma geeft meer en nieuw inzicht in de behoeften die er nog leven binnen het basisonderwijs. De ingeslagen weg is effectief en het evaluatieonderzoek biedt ons de mogelijkheid de komende jaren de koers bij te stellen waar nodig.

Onze inzet zal daarbij het aankomend jaar gericht zijn op:

- Méér Muziek in de klas Lokaal, uitrol en opschaling van het lokale programma;
- De Vliegende Brigadiers, intensivering en uitbreiding als een directe ondersteuning van groepsleerkrachten;
- Het betrekken van de vele enthousiaste belangengroeperingen.

In 2017 versnelde Méér Muziek in de Klas de in 2015 en 2016 ingezette actielijnen *bewustwording*, *deskundigheidsbevordering* en *verankering*. Deze versnelling werd mogelijk gemaakt door onder meer een genereuze bijdrage van de BankGiro Loterij. Mede hierdoor werden de volgende resultaten geboekt:

- Door onze bewustwordingscampagne is er een omslagpunt bereikt in het denken van onder meer ouders en leerkrachten. Naast dat deze groepen het belang inzien van muziekonderwijs zijn zij bereid daadwerkelijk actie te ondernemen om muziekonderwijs mogelijk te maken voor alle kinderen in Nederland;
- Door de gezamenlijke inzet op deskundigheidsbevordering nemen er vanaf september 2017 ruim 1000 scholen deel aan de regeling Impuls muziekonderwijs van het Fonds voor Cultuurparticipatie (FCP). Dat is ruim 14% van het totaal aantal scholen in het primair onderwijs. De eerste vier pabo's maken gebruik van de regeling Professionalisering muziekonderwijs pabo, ook van het FCP. Groepsleerkrachten maken veelvuldig gebruik van de educatieve impulsen als Music University Days, inzet van de Vliegende Brigadiers en Schooltv;
- Door de uitbreiding van mankracht konden we meer projecten starten, waaronder Méér Muziek in de Klas *Lokaal*. Daarnaast konden we de kwaliteit van een aantal programma's verbeteren, bijvoorbeeld door de Music University Days te professionaliseren.
- In de stad Groningen hebben elf partijen in het kader van Méér Muziek in de Klas *Lokaal* de handen ineen geslagen om structureel muziekonderwijs voor alle kinderen in de Groningen te realiseren. Mét de uitnodiging aan nieuwe partners om aan te sluiten. Hiermee heeft Méér Muziek in de Klas een model ontwikkeld dat de komende jaren landelijk kan worden opgeschaald. We ontwikkelden een online handboek ter ondersteuning van dit verankeringsprogramma.
- Naast de eenjarige en meerjarige ondersteuning door diverse fondsen ontving de stichting in 2017 ook support van diverse bedrijven, zowel geldelijk als in natura.

* Voorlopige resultaten onderzoek 'Impact Méér Muziek in de Klas'

Gewaarmerkt voor
identificatie doeleinden door:

 RSM

RSM Netherlands
datum: 18-05-2018

Inleiding

Met veel plezier blikken wij in dit verslag terug op het achter ons liggende jaar. Na het opbouwen van de organisatie in 2016 en het opzetten en uitvoeren van het eerste jaar van onze bewustwordingscampagne hebben we mede dankzij de royale bijdragen van de BankGiro Loterij en de VandenEnde Foundation – onze organisatie kunnen uitbouwen en daardoor kunnen versnellen op ons programma.

Hierbij hebben wij steeds nadrukkelijk het onderwijs als uitgangspunt genomen en zijn we op vele momenten de dialoog met leerkrachten, schoolleiders en schoolbestuurders aangegaan. Bijvoorbeeld bij de gezamenlijke inspanning met onze partners om tot een goede stimuleringsregeling voor de pabo's te komen, zodat toekomstige leerkrachten voldoende kennis en vooral vaardigheden hebben om muzieklessen te geven, al dan niet geïntegreerd met andere vakken binnen het curriculum. Of door het symposium 'Morgen Méér Muziek in de Klas', waar meer dan 200 mensen uit het onderwijsveld zich lieten inspireren om actief met muziek op hun school aan de slag te gaan.

De bewustwordingscampagne is in een nieuw, eigen jasje gestoken in de vorm van de Lang Leve de Muziek Show, waardoor we nog meer onze boodschap konden uitdragen naar alle huiskamers in Nederland. De wedstrijd – dit jaar voor complete schoolklassen – mondde uit in een groot spektakel in Ahoy Rotterdam, Het Kerst Muziekgala 2017, waar twaalf klassen (uit iedere provincie één) samen optraden in de Grootste Schoolband van Nederland.

Wij geven het jaarverslag als titel mee 'Van denken naar doen'. Nu steeds meer mensen zich bewust zijn van het belang van muziekonderwijs en het effect hiervan op de ontwikkeling van kinderen, geven zij aan daadwerkelijk actief te willen zijn[†] om muziekonderwijs voor alle kinderen in Nederland mogelijk te maken. Voor ons is het dus tijd de bakens te verzetten en langzamerhand om te buigen van bewustwording naar verankering. Daarvoor ontwikkelden we het programma Méér Muziek in de Klas *Lokaal*, dat we in dit eerste jaar afsloten met een pilot in de stad Groningen. Elf partijen deden een belofte aan alle 12.400 kinderen in de stad Groningen dat zij in 2020 structureel muziekonderwijs krijgen. Zij hebben hiervoor actieplannen opgesteld die zij de komende jaren stap voor stap gaan uitvoeren om deze belofte gestand te kunnen doen.

In dit verslag laten wij onze activiteiten zien, gegroepeerd naar onze drie[‡] hoofdlijnen:

1. Bewustwordingscampagne
2. Deskundigheidsbevordering en lesmaterialen
3. Infrastructuur en duurzaamheid

We sluiten af met de ambities die wij als organisatie voor de komende jaren hebben.

[†] Voorlopige onderzoeksresultaten 'Impact Méér Muziek in de Klas'

[‡] In ons meerjarenplan beschreven wij nog vier hoofdlijnen. Wij hebben in 2017 de hoofdlijnen deskundigheidsbevordering en lesmaterialen samengevoegd.

Gewaardijkt voor
identificatiedoeleinden door:

RSM

RSM Netherlands
datum: 18-05-2018

Bewustwordingscampagne

Het creëren van bewustwording rondom het belang van muziekonderwijs op de basisschool is een essentieel onderdeel van onze missie. Het is onze taak om het belang van muziekonderwijs goed tussen de oren te krijgen van (aankomende) schoolleiders, schoolbestuurders, leerkrachten, leerlingen en hun ouders. Maar ook potentiële financiers, zoals overheden, sponsors en fondsen, bereiken we met deze campagne. Grote bekendheid is cruciaal voor het creëren van draagvlak: het schept mogelijkheden voor het financieren van onze activiteiten. In de publiek-private samenwerking dragen alle partijen samen de verantwoordelijkheid voor muziekonderwijs. Uiteindelijk willen we dat ouders en kinderen zelf om muziekonderwijs gaan vragen.

Resultaat

Door onze bewustwordingscampagne is er een omslagpunt bereikt in het denken van onder meer ouders en leerkrachten⁵. Naast dat deze groepen het belang inzien van muziekonderwijs zijn zij bereid daadwerkelijk actie te ondernemen om muziekonderwijs mogelijk te maken voor alle kinderen in Nederland. Hieronder leest u op welke manier wij vorm gaven aan de bewustwordingscampagne.

De Lang Leve de Muziek Show & Het Kerst Muziekgala 2017

Om bij te dragen aan meer bewustwording, organiseerden wij in samenwerking met de Nederlandse Publieke Omroep (NPO), net als vorig jaar, een muziekwedstrijd: de Lang Leve de Muziek Wedstrijd. Vorig jaar maakte de muziekwedstrijd onderdeel uit van een bestaand televisieprogramma (de BZT show). Een televisieformat dat volledig in het teken staat van muziek, maakt dat wij onze doelstellingen nog beter kunnen realiseren. Deze gedachte leidde tot een nieuwe samenwerking met AVROTROS, die de Lang Leve de Muziek Show ontwikkelde. Méér Muziek in de Klas is cofinancier van dit televisieprogramma. Twaalf opeenvolgende afleveringen mondden uiteindelijk uit in een prachtig Kerst Muziekgala 2017 in Ahoy Rotterdam, waar de Grootste Schoolband van Nederland mocht optreden voor bijna 7.000 man publiek (onder wie ca. 5.000 kinderen) met Koningin Máxima als een van de aanwezige gasten. Het Kerst Muziekgala 2017 werd op zaterdag 23 december om 20.30 uur uitgezonden op NPO 1 en trok 1,3 miljoen kijkers.

De voorronde

Om deel te nemen aan de Lang Leve de Muziek Show en uiteindelijk op te treden op Het Kerst Muziekgala 2017 (in de Grootste Schoolband van Nederland) konden scholen zich vanaf maart 2017 via meermuziekindeklas.nl opgeven door een filmpje van een muzikale act van hun groep 5, 6 en/of 7 in te sturen. Uiteindelijk deden 153 klassen mee. Hiermee bereikten wij ruim 4.000 kinderen.

De audities

Van de 153 aanmeldingen gingen 109 klassen door naar de regionale audities in respectievelijk Utrecht, Sneek, Dordrecht en Zutphen. Door de audities regionaal te organiseren, sluiten de audities aan bij ons programma Méér Muziek in de Klas Lokaal en verstevigden we bestaande banden alsmede nieuwe relaties met verschillende lokale en regionale spelers. Op deze manier kwamen we bovendien de deelnemende scholen tegemoet in hun reistijd. Ook kwam dit de regionale persaadacht ten goede.

Uit de auditierondes werden vervolgens drie klassen per provincie geselecteerd om het tegen elkaar op te nemen in een uitzending van de Lang Leve de Muziek Show. Deze provinciale

⁵ Voorlopige onderzoeksresultaten 'Impact Méér Muziek in de Klas'

Gewaarmerkt voor
identificatiedoelinden door:

RSM

RSM Netherlands
datum: 18-05-2018

winnaar veroverde zo een plekje in de Grootste Schoolband van Nederland, die mocht optreden op Het Kerst Muziekgala 2017.

De Lang Leve de Muziek Show

Vanaf september werd gedurende twaalf weken de Lang Leve de Muziek Show, gepresenteerd door Romy Monteiro en Buddy Vedder, uitgezonden om 19.30 uur op NPO Zapp (NPO 3). Elke aflevering had een eigen thema, van rock tot klassiek en van urban tot filmmuziek. De afleveringen werden in opdracht van AVROTROS geproduceerd door Medialane.

Elke deelnemende klas mocht, onder leiding van een populaire influencer, een heuse videoclip opnemen. De clip werd tijdens de show beoordeeld door een bekend jurylid, bestaande uit bekende Nederlandse artiesten uit allerlei muziekgenres.

Een speciaal onderdeel van de Lang Leve de Muziek Show was *Hoog bezoek voor Koningin Máxima*, een op De Eikenhorst opgenomen item waarbij Koningin Máxima een drietal kinderen ontving om te praten over wat muziek en het bespelen van een instrument voor hen betekent.

De Lang Leve de Muziek Show bestond verder nog uit verschillende muziekspeellen. Het oordeel van de clip bepaalde, samen met de score die de groepen behaalden op de muziekspeellen, wie de provinciale winnaar werd.

In samenwerking met Schooltv is er, naar aanleiding van elke aflevering van de Lang Leve de Muziek Show, een muzikles online geplaatst. De lessen waren gekoppeld aan het wekelijkse muzikale thema van de show, maar zijn zo ontwikkeld dat ze te allen tijde en ook los van de uitzendingen bruikbaar zijn. Voor meer informatie, zie pagina 12.

Op 18 september vond de kick-off voor de pers rondom de Lang Leve de Muziek Show plaats. Alle juryleden, onze partners en een aantal bestuursleden en medewerkers van Méér Muziek in de Klas waren hierbij aanwezig. Verder was er natuurlijk veel landelijke pers, waaronder bijvoorbeeld het NOS Jeugdjournaal, De Telegraaf, RTL Boulevard en Shownieuws. De presentatoren van de show, Buddy Vedder en Romy Monteiro, waren ook aanwezig en interviewden onder andere enkele juryleden. De reacties op de kick-off waren positief en vanwege grootschalige media-aandacht heeft het bijgedragen aan algemene bewustwording rond het belang van muziekonderwijs.

Het Kerst Muziekgala 2017

Op 14 december vond Het Kerst Muziekgala 2017 plaats in Ahoy Rotterdam. Het gala is, naast de afsluiting van de landelijke muziekwedstrijd en de Lang Leve de Muziek Show, een belangrijk onderdeel van onze bewustwordingscampagne. Het Kerst Muziekgala is een geheel eigen evenement en televisieprogramma, geproduceerd door POSVIDEO in opdracht van AVROTROS. Op zaterdag 23 december om 20.30 uur werd Het Kerst Muziekgala 2017 uitgezonden. De uitzending trok 1,3 miljoen kijkers.

In totaal waren er 6.894 bezoekers, onder wie bijna 5.000 kinderen. Uiteindelijk zaten er 1.255 kinderen uit Rotterdam in de zaal, onder andere van schakelklassen.

Natuurlijk traden de twaalf winnende klassen van de Lang Leve de Muziek Show, in totaal 340 kinderen, gezamenlijk op als de Grootste Schoolband van Nederland. Koningin Máxima was als erevoorzitter van Méér Muziek in de Klas een belangrijke toeschouwer. Daarnaast hebben bekende Nederlandse artiesten als Trijntje Oosterhuis, Ronnie Flex en Roel van Velzen opgetreden met een aantal jonge talenten.

Gewaarsmarkt voor
identificatiedoeleinden door:

RSM

RSM Netherlands
datum: 18-05-2018

Voorafgaand aan Het Kerst Muziekgala 2017 publiceerde Méér Muziek in de Klas op 20 december een blog van Koningin Máxima, waarin Hare Majesteit opriep om te kijken naar Het Kerst Muziekgala 2017.

Link naar de blog: <https://www.meermuziekindeklas.nl/nl/nieuws/blog-door-erevoorzitter-koningin-maxima-crescendo/868/>.

PR & publiciteit

In de tweede helft van 2017 was de PR en publiciteit vooral gericht op de audities, de Lang Leve de Muziek Show en Het Kerst Muziekgala 2017. De campagne was multimediaal: traditionele pers, sociale media, bijeenkomsten en events vulden elkaar steeds aan, waarbij de betrokken partners (AVROTROS, NPO Zapp, Medialane, POSVIDEO en de stichting zelf) elk een eigen rol vervulden. We benaderden landelijke media én hebben dit jaar ook sterk ingezet op regionale media, omdat we dit jaar een provinciale insteek kozen voor de wedstrijd. Afhankelijk van welke provincie aan de beurt was tijdens de Lang Leve de Muziek Show, benaderden we de regionale media binnen die provincie en kozen we geografische targets op onze sociale media. Nog een aantal bevindingen uit 2017:

Koningin Máxima

De activiteiten die erevoorzitter Koningin Máxima onderneemt voor de stichting hebben over het algemeen veel media-aandacht tot gevolg. Zo opende zij in januari de Nationale Onderwijs Tentoonstelling (NOT). Het feit dat zij daarna de stand van Méér Muziek in de Klas bezocht, leverde de stichting publiciteit op, op landelijke televisie (o.a. Goedemorgen Nederland – interview met directeur Jantien Westerveld). In maart stelde zij haar werkplek (Paleis Noordeinde) beschikbaar voor een symposium met de titel 'Morgen Méér Muziek in de Klas', zie pagina 10. Dit was ook goed voor veel media-aandacht, onder andere in het Algemeen Dagblad. Voor het televisieprogramma Lang Leve de Muziek Show (als onderdeel van de bewustwordingscampagne van Méér Muziek in de Klas) heeft zij veel betekend door kinderen persoonlijk te ontvangen op De Eikenhorst en in gesprek te gaan over wat muziek voor deze kinderen betekent. De inzet van deze beelden ter promotie van het televisieprogramma was enorm krachtig. Haar aanwezigheid bij Het Kerst Muziek Gala 2017 in december en de column die zij daarover schreef na afloop, werden in de media zeer goed ontvangen (o.a. in een uitzending van het NOS Jeugdjournaal). Vooral de reactie van een artiest als Ronnie Flex, die zich zeer positief uitliet over het gala, muziekonderwijs en de aanwezigheid van de Koningin, namen de media veelvuldig over. Wij zijn Koningin Máxima zeer erkentelijk dat zij zich inzet voor het doel van de stichting: structureel muziekonderwijs voor alle basisschoolkinderen in Nederland.

Regionale kracht

Het ondersteunen van de activiteiten in de regionale en lokale media is zeer effectief gebleken. Over de audities voor de Lang Leve de Muziek Show is in het voorjaar door regionale media veelvuldig bericht over de deelnemende scholen en winnaars van de afleveringen. Dat er per aflevering een provincie centraal stond, leidde ertoe dat door lokale en regionale media-aandacht werd besteed aan het televisieprogramma en de klassen uit de provincie.

Ambassadeurs

Er zijn verschillende (bekende) ambassadeurs aan de stichting verbonden die zich veelvuldig inzetten. De inzet van bekende ambassadeurs is een aandachtspunt voor de komende jaren. Afgelopen jaar bleek dat de inzet van deze ambassadeurs positief bijdraagt aan de effectiviteit van de PR-uitingen. We zijn erg blij met de inzet van deze ambassadeurs voor de stichting.

Gewaarsmarkt voor
identificatiedoeleinden door:

RSM Netherlands
datum: 18-05-2018

Persopkomst Méér Muziek in de Klas Lokaal Groningen

Koningin Máxima was in november aanwezig bij de ondertekening van het convenant voor Méér Muziek in de Klas Lokaal. Het convenant, waarbij verschillende partijen de belofte uitspraken aan alle kinderen in de stad Groningen om structureel muziekonderwijs te realiseren, was een goede aanleiding voor verschillende media om naar Groningen af te reizen. Onder meer het NOS Journaal, Shownieuws en regionale media, maar ook Blauw Bloed en Hallo Nederland (het nieuwsprogramma van Tijd voor Max) waren bij deze bijeenkomst aanwezig.

Storytelling

Begin 2017 is de behoefte geformuleerd om door middel van storytelling op een duidelijke en aantrekkelijke wijze te laten zien waar Méér Muziek in de Klas voor staat. Dat willen we doen door mooie, aansprekende verhalen voor de doelgroepen te verzamelen, die duidelijk maken wat muziek(onderwijs) teweegbrengt. Er is besloten om dit op twee manieren tot uiting te laten komen.

Allereerst willen we een aantal portretten maken waarin verschillende mensen binnen onze doelgroep vertellen wat muziek en muziekonderwijs voor hen betekent. Deze portretten komen in het Handboek voor meer muziek in de klas (onderdeel van Méér Muziek in de Klas Lokaal, zie pagina 13). Het plan was om dit in 2017 al te incorporeren. Aangezien de financiering voor het Handboek later kwam dan verwacht, hebben we in de tweede helft van 2017 het raamwerk voor het Handboek neergezet. De portretten zullen in 2018 toegevoegd worden.

Daarnaast zijn we eind 2017 gestart met het opzetten van een landelijke activatiecampagne. Om onze doelgroepen aan te spreken en te activeren is het nodig te weten hoe zij ons en ons programma zien. Dit hebben we meegenomen in het onderzoek, zie pagina 14. Uit de voorlopige onderzoeksresultaten bleek reeds dat de actiebereidheid onder ouders en leerkrachten groot is. We hebben besloten om de definitieve onderzoeksresultaten af te wachten, zodat de uitkomst richting kan geven aan de inhoud van de activatiecampagne. In 2017 zijn wel al met een aantal bureaus verkennende gesprekken gevoerd.

Website

De website van Méér Muziek in de Klas is een plek waar leerkrachten, schoolbestuurders, schoolleiders, muziekprofessionals, muziekverenigingen, opleiders, (potentiële) fondsen en sponsors, en alle andere geïnteresseerden uit het muzikeducatieve veld terecht kunnen. De vorige website van Méér Muziek in de Klas kwam hieraan onvoldoende tegemoet. Daarom is gekozen voor een nieuwe website met een verbeterde structuur. De nieuwe website biedt tevens meer mogelijkheden om gebruiksstatistieken in te zien. Het voordeel hiervan is dat er nauwkeurig inzicht kan worden verkregen in hoe de website door bezoekers wordt gebruikt. Zo kan de website indien nodig worden aangepast aan de websitegebruikers.

De nieuwe website kent twee informatiestromen: een voor de leerkrachten en schoolleiders, en een voor bezoekers die op beleidsmatig of managementniveau met muziekonderwijs bezig zijn. Op deze manier kunnen we heel gericht informatie bieden die past bij de behoefte van de bezoeker. Denk hierbij aan onder andere lestitips, financieringstips, gericht nieuws over muziek in school en de wedstrijd omgeving voor de Lang Leve de Muziek Show, voorbeelden van succesvolle samenwerkingsverbanden, fondsenwerving, informatie over Méér Muziek in de Klas Lokaal en het Handboek voor meer muziek in de klas, zie pagina's 13 en 14.

Gewaardmerkt voor
identificatiedoeleinden door:

RSM

RSM Netherlands

datum: 18-05-2018

Sociale media

Méér Muziek in de Klas was begin 2017 al zichtbaar op Facebook, Twitter, LinkedIn en YouTube. Daar hebben we Instagram, een van de meest gebruikte socialemediakanalen van dit moment, aan toegevoegd. Ook zijn we meer en gericht(er) gaan adverteren op Facebook en Instagram. Hier zijn ruim 135.000 mensen mee bereikt. Waar meetbaar hebben de advertenties het gewenste resultaat opgeleverd. Zo zagen we dat specifieke, regionale targeting aanzienlijk meer inschrijvingen voor de Music University Days opleverde. Daarnaast hebben we rondom de inschrijving voor de Lang Leve de Muziek Show actief geadverteerd. Het effect hiervan is niet exact te meten, maar we nemen aan dat dit ons bereik heeft vergroot en dat er meer mensen gekeken hebben.

Positief is dat we via onze Facebookpagina diepgaand contact hebben met leerkrachten, zij zijn goed vertegenwoordigd op dit medium en ons kanaal. Sinds september wordt er actiever aan webcare gedaan door op reacties te reageren. Dit vergroot het bereik van de berichten, de zichtbaarheid van Méér Muziek in de Klas en toont de individuele betrokkenheid van de organisatie richting haar volgers.

In 2017 verschenen er zes blogs van onze ambassadeurs. Hierin schreven zij over muziekonderwijs en wat zij als ambassadeur betekenen voor Méér Muziek in de Klas.

Gewaarsmerkt voor
identificatiedoeleinden door:

 RSM

RSM Netherlands
datum: 18-05-2018

Deskundigheidsbevordering

In 2015 voelde slechts 11% van de basisschoolleerkrachten zich zelfverzekerd genoeg om muziekonderwijs te geven. Deskundigheidsbevordering en het vergroten van de basisvaardigheden van groepsleerkrachten staat daarom hoog op onze prioriteitenlijst. Wij richten ons hierbij zowel op zittende als toekomstige groepsleerkrachten. We maken ons hier sterk voor in samenwerking met onze kernpartners, waaronder de PO-Raad, het Fonds voor Cultuurparticipatie (FCP) en het Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst (LKCA). Daarnaast werken wij samen met Netwerk Muziekdocenten Pabo (NMP), OpleidersOverleg Docent Muziek (O2DM), Vereniging Leerkrachten Schoolmuziek (VLS), de Algemene Vereniging Schoolleiders (AVS), de OnderwijSCOöperatie en Gehrels Muziekeducatie.

Resultaat

Door de gezamenlijke inzet op deskundigheidsbevordering nemen er vanaf september 2017 ruim 1000 scholen deel aan de regeling Impuls muziekonderwijs (ruim 14% van alle basisscholen). De eerste vier pabo's maken gebruik van de regeling Professionalisering muziekonderwijs pabo. Groepsleerkrachten maken veelvuldig gebruik van de educatieve impulsen als Music University Days, inzet van de Vliegende Brigadiers en Schooltv.

In het kader van de deskundigheidsbevordering, organiseerden we de volgende acties:

- Een werkbezoek met betrekking tot deskundigheidsbevordering op de pabo's
- Een landelijk symposium voor leerkrachten, schoolleiders en schoolbesturen
- Inzet van Vliegende Brigadiers om groepsleerkrachten 'on the job' te assisteren
- Toegankelijk maken lesmaterialen
- Bieden van laagdrempelige lesmaterialen op Schooltv
- Evaluatie van de effectiviteit en het verbeteren van het programma Méér Muziek in de Klas

Werkbezoek minister Bussemaker en ambassadeur Ilse DeLange aan de Pabo Hogeschool van Amsterdam (HvA)

Ook dit jaar vonden er werkbezoeken plaats, onder andere in het kader van deskundigheidsbevordering. Op 6 februari organiseerden wij samen met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) een werkbezoek van toenmalig minister Bussemaker en onze ambassadeur Ilse DeLange aan de Pabo Hogeschool van Amsterdam. Dit werkbezoek was het startschot voor de nieuwe subsidieregeling "Professionalisering muziekonderwijs pabo" van het ministerie van OCW, waarbij de komende jaren €5 miljoen beschikbaar wordt gesteld aan pabo's die de professionele ontwikkeling van startende groepsleerkrachten op het gebied van muziekonderwijs willen bevorderen. De subsidie kan aangevraagd worden bij het FCP. De inhoud van het werkbezoek werd in nauwe samenwerking afgestemd met zowel het fonds als het ministerie van OCW. Het werkbezoek heeft veel media-aandacht over de nieuwe regeling gegenereerd.

Link aftermovie: <https://www.youtube.com/watch?v=GcF9eAkAOel&t=19s>

Werkbezoek Koningin Máxima aan Groningen

Op 14 november 2017 bracht erevoorzitter van Méér Muziek in de Klas, Koningin Máxima, een bezoek aan de stad Groningen in het kader van Méér Muziek in de Klas Lokaal. Hier werd een convenant getekend waarin alle betrokken partijen beloven structureel muziekonderwijs te realiseren voor alle basisschoolkinderen in de stad Groningen. Voor meer informatie zie pagina 13.

Link aftermovie: <https://youtu.be/xHL7oES1SF1>

Gewaardeerd voor
identificatiedoelinden door:

RSM

RSM Netherlands

datum: 18-05-2018

Symposium 22 maart

Op woensdag 22 maart 2017 organiseerden we het symposium 'Morgen Méér Muziek in de Klas' op Paleis Noordeinde in Den Haag. Doel van dit symposium was om te bepalen wat het onderwijs - naast de bestaande middelen - nodig heeft voor daadwerkelijke activatie. Het enthousiasme voor muziekonderwijs is vaak al wel aanwezig, maar moet nog omgezet worden in concrete acties. Hierover gingen 200 leerkrachten, schoolleiders en -bestuurders gezamenlijk het gesprek aan. Ook sprak prof. dr. Erik Scherder, hoogleraar Klinische Neuropsychologie, over het effect van muziekonderwijs op het kindbrein, en konden de gasten kiezen uit zes interactieve workshops in zowel horizontaal als verticaal verband. Koningin Máxima opende de dag en bezocht diverse workshops, minister Bussemaker sloot het symposium af. Het symposium werd mede georganiseerd door de Onderwijscoöperatie, Algemene Vereniging Schoolleiders en de PO-Raad. Het Concertgebouw leverde een bijdrage in natura door het aanleveren van een projectleider en workshopleiders. Een klankbordgroep (bestaande uit drie groepsleerkrachten, drie schoolleiders en drie schoolbestuurders) hielp met het samenstellen van een zinvol programma voor de dag.

Parallel aan de workshopsrondes vond er een langere sessie plaats rondom het opstellen van een concept voor een manifest 'Kwalitatief Muziekonderwijs op de Basisschool'. Deze werd opgesteld door de Vereniging Leraren Schoolmuziek (VLS), het Netwerk Muziekdocenten Pabo's (NMP), Overleg Opleidingen Docent Muziek (O2DM) en Gehrels muziekeducatie. Gemeenten, scholen en andere betrokkenen zijn het eens over het feit dat er kwalitatief muziekonderwijs moet komen, maar verschillen tot nu toe vaak nog van mening over wat dit inhoudelijk precies betekent. Met dit manifest willen we hier invulling aan geven. De klankbordgroep bestaande uit leerkrachten, schoolleiders en schoolbestuurders toetste tijdens het symposium het conceptmanifest. De feedback uit het onderwijsveld is meegenomen en verwerkt, en heeft geleid tot een versie waarmee verder aan de slag is gegaan. Het manifest vormt het startpunt van een dialoog die wij in 2018 verder zullen voeren.

Music University Days 2017

Jaarlijks organiseren we in samenwerking met pabo's en conservatoria gratis workshops voor groepsleerkrachten die op zoek zijn naar concrete tips en trucs om muziekles te geven. Deze zogeheten Music University Days werden in maart, april en mei in het hele land gratis aangeboden, zodat elke leerkracht er in principe een kon volgen.

Uiteindelijk werden er in het voorjaar 22 workshops georganiseerd. De bedoeling was om in het najaar nog een reeks te organiseren. We hebben besloten deze reeks te verschuiven naar 2018, om onszelf de gelegenheid te geven de workshops, op basis van de evaluaties van zowel deelnemers als organisatoren, te professionaliseren. Deze professionalisering betreft zowel de inhoud (meer uniformiteit) als de werving van deelnemers (gerichtere communicatie en werving).

Inmiddels staan de Music University Days geregistreerd bij het Lerarenregister en krijgen de deelnemers twee punten voor bijscholing toegekend.

Op 8 december 2017 is er in het kader van het professionaliseringsplan een Music University Days-pilot georganiseerd op de pabo van Hogeschool Viaa in Zwolle. Bovenstaande professionaliseringspunten zijn bij de workshop toegepast en zijn succesvol gebleken. Tevens is er tijdens deze Music University Day een promovideo gemaakt, die vanaf nu wordt ingezet bij de landelijke promotie van de Music University Days.

Link promotievideo: <https://www.youtube.com/watch?v=E8T5ZU0eapw>

Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden door:

RSM

RSM Netherlands
datum: 18-05-2018

Op basis van de succesvolle pilot hebben we in 2017 voorbereidingen getroffen voor de Music University Days 2018.

Teamworkshop 'Zingen met de klas'

Als onderdeel van de Lang Leve de Muziek Wedstrijd hebben we de deelnemende scholen die de audities niet hebben gehaald een muziekworkshop voor het hele leerkrachtenteam aangeboden. Zo'n 40 scholen zijn uiteindelijk benaderd met de vraag of zij de gratis teamworkshop wilden ontvangen. Negentien scholen tekenden hierop in.

Begin november hebben vier vakleerkrachten muziek (Vliegende Brigadiers, zie volgende kop) die ervaring hebben met lesgeven aan volwassenen een training gekregen, zodat zij de workshops vervolgens konden geven aan de scholen die zich ervoor hebben ingetekend. In kwartaal vier van 2017 en kwartaal één van 2018 zijn de workshops gegeven. De eerste reacties naar aanleiding van de teamworkshops van 2017 zijn positief.

Vliegende Brigadiers

Om op een concrete manier een impuls te geven aan muziekonderwijs, zijn de Vliegende Brigadiers in het leven geroepen. Dit zijn vakleerkrachten muziek die aan de wedstrijd deelnemende klassen ter plekke, tijdens schooltijd, ondersteunen bij het verbeteren van hun act. Hiermee realiseert de stichting heel concreet meer muziek in de klas.

Ook dit jaar werden de Vliegende Brigadiers ingezet met hulp van de Raad van 12, de koepelorganisatie van de provinciale kunsteducatieve service-instellingen, en de drie grootstedelijke. Hierdoor is er een duurzame band ontstaan tussen de stichting, de diverse instellingen en de scholen.

De Vliegende Brigadiers hebben in het traject van de Lang Leve de Muziek Show in totaal bijna 3.000 uren gestoken in het voorbereiden van de audities, de videoclipopname, de televisieopnames en uiteindelijk het optreden op Het Kerst Muziekgala 2017. Dit zijn uren die concreet bijdragen aan meer muziek in de klas.

Digitaal Componeren

Het componeren van muziek is vaak onderbelicht in het muziekonderwijs, terwijl uit onderzoek blijkt dat deze actieve vorm van bezig zijn met muziek leerlingen nadrukkelijk betreft en motiveert. Daarom heeft Méér Muziek in de Klas in samenwerking met Samsung Nederland eind 2017 een project ontwikkeld waarmee we innovatief muziekonderwijs willen bevorderen: Digitaal Componeren in de Klas.

Lesmaterialen

Een subdoelstelling van deskundigheidsbevordering is het in kaart brengen en toegankelijk maken van lesmaterialen voor muziekonderwijs. Het LKCA is onze partner op het gebied van lesmateriaal. Zij hebben als onafhankelijke partij in kaart gebracht welke lesmethoden en leerlijnen er zijn op het gebied van muzikeducatie in Nederland, en houden dit overzicht ook up-to-date. Het overzicht is te vinden op de website van het LKCA en erg bruikbaar voor iedereen binnen het veld.

Link naar het overzicht: <https://www.lkca.nl/primair-onderwijs/muziek/vergelijking-methoden>

Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden door:

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

datum: 18-05-2018

Lesmateriaal op Schooltv

In samenwerking met Schooltv ontwikkelde Méér Muziek in de Klas ook dit jaar weer een reeks van twaalf laagdrempelige muzieklessen voor de groepen vijf tot en met acht. Deze bestonden uit korte video's en handzame lesbrieven, waarmee een groepsleerkracht een les van een klein uur kan aanbieden aan zijn of haar klas. De video's werden ook dit jaar weer gepresenteerd door vakleerkracht en drummer Willem van der Krabben, het vaste gezicht van onze muzieklessen. De lessen werden gekoppeld aan het muzikale thema van de Lang Leve de Muziek Show, maar zijn dusdanig ontwikkeld dat ze ook los van de wedstrijd gegeven kunnen worden. Zo creëren we een laagdrempelig en duurzaam lespakket. De lessen die we in 2017 geplaatst hebben zijn gemiddeld 1.000 keer bekeken.

Link Schooltv: <https://www.schooltv.nl/zoekresultaten/?q=meer+muziek+in+de+klas>

waarmerkt voor
licentie doeleinden door:

 RSM

RSM Netherlands
datum: 18-05-2018

Infrastructuur & duurzaamheid

Er is meer nodig dan alleen subsidie of enthousiasme van een school om muziekonderwijs te verankeren. De aanpak moet integraal zijn, er is samenwerking tussen vele partijen nodig om muziekonderwijs te verduurzamen. Méér Muziek in de Klas spant zich hier zowel op landelijk als regionaal niveau voor in.

Resultaat

In de stad Groningen hebben elf partijen de handen ineen geslagen om structureel muziekonderwijs voor alle kinderen in de Groningen te realiseren. Mét de uitnodiging aan nieuwe partners om aan te sluiten. Hiermee heeft Méér Muziek in de Klas een model ontwikkeld dat de komende jaren landelijk kan worden opgeschaald.

Méér Muziek in de Klas Lokaal

In 2017 zijn wij begonnen met de ontwikkeling van Méér Muziek in de Klas *Lokaal*: een overkoepelende en integrale aanpak om muziekonderwijs op grote schaal beschikbaar te krijgen. Waar het accent in eerste instantie met name op de bewustwording heeft gelegen, verschuift het nu naar duurzame verankering, waarbij alle betrokken partijen worden verbonden en muziekonderwijs landelijk én lokaal duurzaam wordt verankerd.

Op 14 november 2017 werd het eerste convenant getekend in de stad Groningen, onze erevoorzitter Koningin Máxima was hierbij aanwezig. Dit eerste traject was voor Méér Muziek in de Klas een pilot, waarbij we waardevolle ervaringen hebben opgedaan die helpen bij verdere doorontwikkeling en opschaling van het programma Méér Muziek in de Klas *Lokaal*. Het resultaat mag er zijn: alle betrokken partijen brengen de plannen na tekening van het convenant tot uitvoering. Zo hebben leden uit de stuurgroep zitting genomen in de 'Muziektafel', die erop toeziet dat de voorgenomen acties uit het opgestelde actieplan ook in beweging worden gezet. Méér Muziek in de Klas blijft betrokken en volgt de uitvoering.

Het doel was om in 2017 in minimaal drie regio's een pilot te organiseren en de samenwerking aldaar te verankeren ten behoeve van muziekeducatie op alle basisscholen in die regio's. Het proces nam meer tijd in beslag dan verwacht, waardoor er vooralsnog alleen in de stad Groningen een getekend samenwerkingsverband tot stand is gekomen. Wel hebben er naast Groningen in een aantal andere regio's verkenningsgesprekken en/ of stuurgroepvergaderingen plaatsgevonden. Hierdoor zijn er meerdere regio's waar in 2018 structureel muziekonderwijs verankerd gaat worden.

Door het hele land hebben in 2017 de eerste verkennende gesprekken plaatsgevonden en zijn er plannen gemaakt die leiden tot verankering van structureel muziekonderwijs in deze regio's in 2018. Voorbeelden van regio's zijn de provincies Zeeland en Friesland, diverse gemeenten uit de provincie Gelderland en de steden Utrecht en Rotterdam.

Door onze ervaring in de stad Groningen en de gesprekken die in 2017 in verschillende regio's zijn gevoerd, is aan het licht gekomen hoe groot het verschil met betrekking tot muziekonderwijs en het niveau van samenwerking is per regio. Elke regio heeft dus een eigen aanpak nodig, wat het arbeids- en tijdsintensief maakt.

Alle ervaring in acht nemend hebben we in het laatste kwartaal van 2017 een 'starterspakket' ontwikkeld met onder andere een in te vullen document van alle betrokken partijen, een korte presentatie van taken en verantwoordelijkheden en bijvoorbeeld een aantal checklists voor elk stadium van het proces.

Gewaarsmerkt voor
identificatiedoelinden door:

RSM

Koninkrijk Netherlands
datum: 18-05-2018

Het Handboek voor meer muziek in de klas

Als onderdeel en ter ondersteuning van Méér Muziek in de Klas *Lokaal* hebben we in 2017 een start gemaakt met het online Handboek. We hebben de inhoud samengesteld na onderzoek in het land, en in samenwerking met partijen uit het veld. Het Handboek is bruikbaar voor alle betrokken partijen als naslagwerk, inspiratiebron en hulpmiddel om zelf de volgende stap te zetten naar meer muziekonderwijs in de eigen regio. Iedereen kan namelijk het initiatief nemen, van scholen, ouders en leerkrachten tot gemeenten en provincies, van bedrijven en serviceclubs, zoals de Lions of Rotary, tot muziekscholen en muziekverenigingen. Eind 2017 bestond het Handboek uit goede voorbeelden uit verschillende regio's, samenwerkingsvormen, en tips voor financiering die als basis gebruikt kunnen worden voor de eigen regio. De artikelen en het totale Handboek worden constant geëvalueerd en doorontwikkeld.

Link Handboek voor meer muziek in de klas: <http://handboekvoor.meermuziekindeklas.nl>

Evaluatie van het programma

In september 2017 is een evaluatieonderzoek gestart om te bepalen wat de impact van stichting Méér Muziek in de Klas is en op welke gebieden zij zich kan verbeteren. Het onderzoek was gericht rondom meerdere projecten: de Lang Leve de Muziek Show, Het Kerst Muziekgala, het symposium van 22 maart, de inzet van de Vliegende Brigadiers en op het lesmateriaal op Schooltv.

Ten eerste is de bewustwordingscampagne van 2017 geëvalueerd. Vóór de Lang Leve de Muziek Show werd uitgezonden, is als nulmeting een poll uitgezet onder 500 leerkrachten, ouders en pabostudenten, die de houding van deze mensen ten opzichte van muziekonderwijs in kaart bracht. Na de uitzending van Het Kerst Muziekgala 2017 werd de poll in januari 2018 nogmaals uitgezet om te kunnen bepalen of de Lang Leve de Muziek Show en Het Kerst Muziekgala meer bewustwording van het belang van muziekonderwijs hebben gecreëerd onder leerkrachten, ouders en pabostudenten.

Het tweede dat onderzocht is, zijn de activiteiten rondom de deskundigheidsbevordering van leerkrachten. De deelnemers van de Music University Days, het symposium 'Morgen Méér Muziek in de Klas', de Vliegende Brigadiers en de leerkrachten die ondersteuning hebben gekregen van een Vliegende Brigadier zijn via een vragenlijst bevraagd. Er is naar hun ervaringen gevraagd, maar er is ook gekeken naar wat de impact op het handelen in de klas en/of school is geweest met betrekking tot muziekonderwijs.

Het derde onderdeel betrof het lesmateriaal dat Méér Muziek in de Klas via Schooltv beschikbaar stelt. Er zijn groepsgesprekken gevoerd met en telefonische interviews afgenomen bij groepsleerkrachten en muziekdocenten die het lesmateriaal hebben gebruikt. Gevraagd werd naar hun ervaringen en ideeën ter verbetering van het materiaal^{**}.

Het laatste onderdeel gaat over de duurzaamheid van de werkzaamheden van Méér Muziek in de Klas in het veld en hoe de impact van de stichting verder vergroot kan worden. Met experts uit het veld wordt in februari 2018 gepraat over de resultaten van de eerste drie onderdelen van het onderzoek, om zo de resultaten te duiden en er betekenis aan te kunnen geven.

In april 2018 zal het onderzoeksrapport af zijn. De resultaten zullen intern gebruikt worden voor de doorontwikkeling van ons programma.

^{**} In januari 2018 wordt dit deel van de dataverzameling afgerond.

waarmee wordt voor
identificatiedoeleinden door:

RSM

RSM Netherlands

datum: 18-05-2018

Organisatie

Dankzij de door de BankGiro Loterij beschikbaar gestelde gelden hebben we in 2017 de organisatie kunnen uitbreiden en professionaliseren. Deze uitbreiding was noodzakelijk voor het bereiken van onze doelstellingen en daarnaast vergrootte het de impact en de kwaliteit van ons programma. Zo is er voor elke project een goede projectleider aangesteld, is er educatieve ondersteuning, is er uitbreiding voor fondsenwerving en is het communicatieteam uitgebreid.

Resultaat

Door de uitbreiding van mankracht hebben we meer projecten kunnen starten, waaronder Méér Muziek in de Klas Lokaal. Daarnaast hebben we de kwaliteit van een aantal programma's kunnen verbeteren, zoals door de professionalisering van de Music University Days.

Naast de eenjarige en meerjarige ondersteuning door diverse fondsen ontving de stichting in 2017 ook support van diverse bedrijven, zowel geldelijk als in natura.

Bestuur

Het bestuur van Méér Muziek in de Klas bestaat uit zes personen en is onbezoldigd. De samenstelling is ongewijzigd in 2017:

- Carolien Gehrels – European Director Big Urban Clients ARCADIS (voorzitter)
- Ryclef Rienstra – directeur VandenEnde Foundation (secretaris/penningmeester)
- Joop van den Ende – voorzitter VandenEnde Foundation (lid)
- Janneke van der Wijk - directeur Conservatorium Amsterdam (vicevoorzitter)
- Saskia Laseur – notaris Van Doorne Advocaten (lid)
- Robert Specken - managing director Opportunity Partners (lid)

De taken en verantwoordelijkheden van het bestuur en de directie zijn vastgelegd in een bestuurs- en directiereglement. Het bestuur volgt de Governance Code Cultuur. Het bureau dat de dagelijkse activiteiten coördineert en uitvoert staat onder leiding van directeur Jantien Westerveld. Hare Majesteit Koningin Máxima is erevoorzitter van onze stichting.

Platform Ambassadeurs

Méér Muziek in de Klas werd in 2017 actief ondersteund door achttien ambassadeurs. De ambassadeurs vertegenwoordigen alle partijen die een belangrijke rol spelen bij muziekonderwijs op de basisschool: muzikanten, gemeenten, provincies, onderwijspartijen, centra voor de kunsten, de publieke omroep en opleidingsinstituten als pabo's en conservatoria. Zij dragen uit hoe belangrijk muziekonderwijs op de basisschool is en zetten hun kennis en netwerk in om meer muziekonderwijs te realiseren.

Partners

Ook in 2017 is er nauw samengewerkt met onze partners. Als kernpartners heeft Méér Muziek in de Klas het ministerie van OCW, het Landelijk Kennisinstituut voor Cultuureducatie en Amateurkunst (LKCA), het Fonds voor Cultuurparticipatie (FCP), de PO-Raad, de Nederlandse Publieke Omroep (NPO) en de VandenEnde Foundation. Om ons programma kwalitatief hoogstaand te houden, werken we samen met de Algemene Vereniging Schoolleiders (AVS) en de Onderwijscoöperatie. Op financieel gebied heeft Méér Muziek in de Klas zowel publieke als private partners, zie volgende paragrafen. Tot slot werken we naast kernpartner NPO samen met de publieke omroepen AVROTROS voor de Lang Leve de Muziek Show en Het Kerst Muziekgala en met de NTR voor programma's op Schooltv.

Gewaardmerkt voor
identificatiedoeleinden door:

 RSM

Financiële middelen

Om de basisorganisatie (huisvesting, personeel, overhead) te bekostigen ontving de organisatie in 2017 een projectsubsidie van het Fonds voor Cultuurparticipatie. Deze bedroeg € 500.000. Dankzij de bijdrage van de BankGiro Loterij was extra personele inzet mogelijk waardoor wij konden professionaliseren en versnellen in de uitvoering van onze activiteiten.

Fondsenwerving

In 2016 lag de focus op het binden van een aantal grote partners aan onze stichting. We maakten meerjarige afspraken met de **VSBfonds, Prins Bernhard Cultuurfonds, VandenEnde Foundation**, en **Zabawas**. In 2017 startte de tweejarige samenwerking met de **BankGiro Loterij**. Naast een bijdrage aan de vergroting van de organisatiecapaciteit, is er nu ruimte voor een brede publiekscampagne. Daarnaast zijn er bijdragen van anonieme gevers. De Nederlandse Spoorwegen (NS) leverde in 2016 en 2017 de vervoersbewijzen voor de kinderen en hun begeleiders naar de auditiedagen en Het Kerst Muziekgala 2017 in Rotterdam. De Maatschappelijke Alliantie steunt ons bij het leggen van contacten met mogelijke partners.

In 2017 hebben we de meerjarige samenwerkingsverbanden gecontinueerd en nieuwe partners betrokken zoals de fondsen stichting Gravin van Bylandt en stichting Janivo en de sponsors zoals Samsung Nederland (project Digitaal Componeren in de Klas), Simpel, Jumbo en Fuga.

Een aantal projectpartners heeft financieel of in natura bijgedragen aan Het Kerst Muziekgala 2017, onder andere voor de komst van Rotterdamse scholen naar Het Kerst Muziekgala 2017 en de goodiebags: RET, Rotterdam Festivals, stichting De Verre Bergen, diverse gemeenten, het ministerie van OCW, PlasBossinade Advocaten en Notarissen, Maxilia, Jumbo, Studio 100 en de PO-Raad.

Door de toenemende bekendheid van Méér Muziek in de Klas heeft een aantal particuliere donateurs die begaan zijn met muziekonderwijs, bijgedragen door geld in te zamelen tijdens onder andere een kerstconcert, crematie en een feest ter gelegenheid van het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd.

We zijn alle fondsen, sponsors, particuliere gevers en projectpartners bijzonder dankbaar voor hun steun en vertrouwen.

De fondsenwerfers hebben daarnaast nieuwe contacten gelegd, bestaande onderhouden en meegewerkt aan de goede voorbeelden en het financiële hoofdstuk van het Handboek dat hoort bij de activiteiten van Méér Muziek in de Klas *Lokaal*.

Customer Relationship Managementsysteem (CRM)

Méér Muziek in de Klas beschikt over een groot netwerk. Om dit netwerk goed te kunnen bereiken, beheren en administreren, was een centraal CRM-systeem nodig. In 2017 is dit systeem ingericht en in gebruik genomen, volgens de vigerende wetgeving.

Gewaarmerkt voor
identificatiedoelinden door:

RSM

RSM Netherlands

datum: 18-05-2018

Netwerken en bijeenkomsten

Presentaties

In 2017 hebben we door het hele land presentaties gegeven om te vertellen over het doel van Méér Muziek in de Klas, de naamsbekendheid te vergroten en in contact te komen met (potentiële) samenwerkingspartners. Zo hebben we onder andere presentaties gegeven bij de Gelijke Kansen Alliantie (6 maart), het IMS Seminar 2017 (15 maart) en het KNMO Congres 2017 (25 november).

VNG Congres

Ook waren we op 13 juni aanwezig op het VNG Congres in Goes, waar 2.600 gemeentebestuurders en raadsleden bijeenkwamen. We spraken hier met bestuurders en raadsleden en deden zo contacten op voor Méér Muziek in de Klas *Lokaal*.

Nationale Onderwijs Tentoonstelling

Eind januari was Méér Muziek in de Klas met een stand aanwezig op de Nationale Onderwijs Tentoonstelling (NOT), een tweejaarlijkse vakbeurs. Koningin Máxima opende de beurs en bezocht onder meer onze stand. We spraken met veel schoolleiders en groepsleerkrachten, waardoor we nog meer inzicht kregen in de behoeften van het onderwijs. Daarnaast hebben we veel contactgegevens kunnen verzamelen van vertegenwoordigers van het basisonderwijs. We houden deze vertegenwoordigers op de hoogte van onze activiteiten via de nieuwsbrief.

Gewaardmerkt voor
identificatiedoeleinden door:

1. J. [REDACTED]

2. JM

IMS Netherlands

datum: 18-05-2018

Slotwoord

In 2017 zijn wij weer een stap dichterbij ons doel gekomen: structureel muziekonderwijs voor alle 1,6 miljoen basisschoolkinderen in Nederland. Zonder de samenwerking met onze partners en de ondersteuning van fondsen, bedrijven en particulieren was dit niet mogelijk geweest. Wij zijn ervan overtuigd dat wij in de voorliggende jaren nog veel meer partijen aan ons binden om in gezamenlijkheid de verantwoordelijkheid te dragen voor een optimale ontwikkeling voor kinderen door middel van muziek.

We kijken uit naar de komende jaren!

Mede namens het bestuur en medewerkers van Méér Muziek in de Klas,

Jantien Westerveld, MScBA
Directeur Méér Muziek in de Klas

April 2017

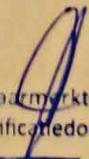
Vermeent voor
incafedoelinden door:

M

1 Netherlands
datum: 18-05-2018

JAARREKENING 2017

Erwaarsmerkt voor
identificatiedoeleinden door:

RSM

RSM Netherlands
datum: 18-05-2018

Balans per 31 december 2017

(na bestemming exploitatiesaldo)

		31-12-2017		31-12-2016	
		€	€	€	€
ACTIVA					
Vaste activa					
Materiële vaste activa	1		19.637		26.170
Vlottende activa					
Overige vorderingen	2	465.991		240.234	
Liquide middelen	3	2.179.477		647.580	
Som der vlottende activa			2.645.468		887.814
			2.665.105		913.984
PASSIVA					
Eigen vermogen					
Overige reserves	4	-124.048		-833	
Bestemmingsfonds projecten		494.503		-	
			370.455		-833
Kortlopende schulden	5		2.294.650		914.817
			2.665.105		913.984

Gevaaracht voor
identificatiedoeleinden door:

RSM

RSM Netherlands
datum: 18-05-2018

Staat van baten en lasten over 2017

		Werkelijk 2017 €	Begroting 2017 €	Werkelijk 2016 €
BATEN				
	6			
Projectsubsidie FCP		500.000	500.000	500.000
Subsidie OCW		9.964	-	154.606
Overige subsidies en bijdragen		3.185.039	3.266.015	1.480.000
Totaal beschikbaar voor doelstelling		3.695.003	3.766.015	2.134.606
LASTEN				
Activiteitenkosten	7	2.621.358	3.480.015	1.624.205
Organisatiekosten	8	702.357	715.000	504.881
Totaal besteed aan doelstelling		3.323.715	4.195.015	2.129.086
Exploitatiesaldo		371.288	-429.000	5.520
Resultaatbestemming				
Toegevoegd aan het bestemmingsfonds projecten		494.503	-	-
Toegevoegd/onttrokken aan de overige reserve		-123.216	-	5.520
Exploitatiesaldo		371.288		5.520

Gewaardijkt voor
identificatiedoeleinden door:

RSM

RSM Netherlands
datum: 18-05-2018

Toelichting behorende tot de jaarrekening 2017

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving voor organisaties zonder winststreven, zoals vastgelegd in RJ 640 Organisaties-zonder-winststreven.

Oprichting

Stichting Méér Muziek In De Klas, statutair gevestigd te Utrecht, is op 12 maart 2015 opgericht onder de naam Stichting Stimulering Muziekonderwijs. Bij bestuursbesluit van 16 februari 2016 is de naam van de stichting gewijzigd in Stichting Méér Muziek In De Klas. De hiervoor benodigde partiële statutenwijziging vond plaats op 24 februari 2016.

Doelstelling

Stichting Méér Muziek In de Klas stelt zich, met behulp van een daartoe bestemd vermogen, ten doel:

- Het (doen) bevorderen van het maken van muziek, de muziekbeleving en vorming;
- Het (doen) stimuleren en coördineren van activiteiten en programma's gericht op de verbetering van culturele participatie door kinderen middel het muziekonderwijs in Nederland in samenspraak met het Platform Ambassadeurs Méér Muziek in de Klas;
- Het bieden van ondersteuning aan (de organisatie van) het Platform Ambassadeurs Muziekonderwijs;

en al hetgeen met vorenstaande verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord.

De stichting tracht haar doel onder meer te verwezenlijken door het (doen) laten organiseren van culturele evenementen, programma's en activiteiten door derden.

Fiscale status

Stichting Méér Muziek In de Klas is aangemerkt als een culturele algemeen nut beogende instelling (culturele ANBI).

Directie

De directie wordt gevoerd door mevrouw J.J. Westerveld.

Bestuur

De samenstelling van het bestuur is per ultimo 2017 als volgt:

- Mevrouw C.G. Gehrels, voorzitter
- Mevrouw J.J. Van der Wijk, vicevoorzitter
- De heer R. Rienstra, secretaris/ penningmeester
- De heer J.A. Van den Ende, bestuurslid
- Mevrouw S. Laseur-Eelman, bestuurslid
- De heer R.W.J.H. Specken, bestuurslid

Gewaarsmerkt voor
identificatiedoeleinden door:

SM

K.M. Netherlands

datum: 18-05-2018

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving voor organisaties zonder winststreven, zoals vastgelegd in RJ 640 Organisaties-zonder-winststreven.

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten. Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Baten worden slechts genomen voor zover deze op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen welke hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien deze voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, verminderd met een lineaire afschrijving gebaseerd op de verwachte economische levensduur, of tegen lagere bedrijfswaarde.

Vorderingen

Vorderingen worden gewaardeerd op de nominale waarde onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid.

Reserves en fondsen

Het bestuur geeft door de benoeming van de reserves aan op welke wijze zij de haar ter beschikking staande middelen wenst aan te wenden.

Wanneer door derden aan een deel van de middelen een specifieke besteding is gegeven, is dit deel aangemerkt als 'bestemmingsfonds'. Fondsen onderscheiden zich dus in die zin van reserves, dat niet het bestuur, maar een derde een bestemming aan de middelen heeft gegeven.

Grondslagen voor de resultaatbepaling

Baten en lasten

Baten en lasten worden verantwoord in het jaar waaraan deze kunnen worden toegerekend.

Subsidies van overheden

Subsidies en andere vormen van overheidssteun worden in de jaarrekening verwerkt zodra er een redelijke zekerheid is dat de Stichting aan de gestelde voorwaarden voldoet en de subsidie of faciliteit daadwerkelijk wordt verkregen.

Gebruik van schattingen

Bij het opstellen van de jaarrekening dient het bestuur, overeenkomstig algemeen geldende grondslagen, bepaalde schattingen en veronderstellingen te doen die medebepalend zijn voor de opgenomen bedragen. De feitelijke resultaten kunnen van deze schattingen afwijken. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Gewaartmerkt voor
identificatiedoeleinden door:

RSM

RSM Netherlands
datum: 18-05-2018

Toelichting op de balans per 31 december 2017

1. Materiële vaste activa

	Inventaris en verbouwingen €
Stand per 31 december 2016	
Aanschafwaarde	27.281
Cumulatieve afschrijvingen	-1.111
Boekwaarde per 31 december 2016	26.170
Mutaties in boekjaar:	
- Investerings	-6.533
- Afschrijvingen	
Totaal mutaties	-6.533
Stand per 31 december 2017	
Aanschafwaarde	27.281
Cumulatieve afschrijvingen	-7.644
Boekwaarde per 31 december 2017	19.637

Gedurende het boekjaar zijn er geen investeringen gedaan. De materiële vaste activa worden in vijftig maandelijkse termijnen afgeschreven.

2. Vorderingen

	31-12-2017 €	31-12-2016 €
Rekening-courant Stichting VandenEnde Foundation	200.000	45.000
Waarborgsom	9.750	9.750
Overige vorderingen	8.145	-
Overlopende activa	248.096	185.484
	465.991	240.234

Overlopende activa

	31-12-2017 €	31-12-2016 €
Nog te ontvangen subsidies en bijdragen	235.000	175.000
Vooruitbetaalde facturen	13.096	10.484
	248.096	185.484

Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden door

RSM

KSM Netherlands
datum: 18-05-2018

3. Liquide middelen

	31-12-2017 €	31-12-2016 €
Rabobank N.V. rekening-courant	2.179.477	647.580
	<u>2.179.477</u>	<u>647.580</u>

De tegoeden op de bankrekeningen zijn direct opeisbaar.

4. Eigen vermogen

	Overige reserves €	Bestemmings- fonds projecten €	Totaal €
Stand per 31 december 2016	<u>-833</u>	<u>-</u>	<u>-833</u>
Mutaties in boekjaar:			
- Verdeling exploitatiesaldo 2017	-123.215	494.503	371.288
Stand per 31 december 2017	<u>-124.048</u>	<u>494.503</u>	<u>370.455</u>

Het 'Bestemmingsfonds Projecten' bestaat uit bijdragen van de BankGiroLoterij ad € 293.293, Samsung Electronics Benelux ad € 146.984 en een anonieme bijdrage ad € 54.317 die in 2018 nog besteed worden aan specifieke projecten binnen de doelstelling van de Stichting.

5. Kortlopende schulden

	31-12-2017 €	31-12-2016 €
Crediteuren	821.953	532.146
Overige schulden	19.375	-
Overlopende passiva	1.453.322	382.671
	<u>2.294.650</u>	<u>914.817</u>

Overlopende passiva

	31-12-2017 €	31-12-2016 €
Nog te ontvangen facturen	27.657	281.268
Vooruitontvangen subsidies en bijdrage	1.400.000	85.089
Nog te betalen personeelsgerelateerde bedragen	25.665	16.314
	<u>1.453.322</u>	<u>382.671</u>

De vooruitontvangen subsidie betreft € 750.000 van de BankGiroLoterij en € 650.000 van het Fonds voor Cultuurparticipatie voor toekomstige boekjaren.

Gewaarsdicht voor
identificatiedoeleinden door:

RSM

26

RSM Netherlands
datum: 18-05-2018

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Huurverplichtingen

In 2016 is een huurcontract afgesloten voor kantoorruimte in het pand aan de Sarphatikade 22-I. De overeenkomst is aangegaan voor een periode van vijf jaar, ingaande op 1 september 2016. De betalingsverplichtingen uit hoofde van het huurcontract over de gehele huurperiode bedragen per 31 december 2017 € 143.000.

Van de niet uit de balans blijkende verplichtingen heeft € 39.000 een looptijd korter dan 1 jaar, € 104.000 heeft een looptijd tussen 1 en 5 jaar.

Gewaartmerkt voor
identificatiedoeleinden door:

RSM

RSM Netherlands

datum: 18-05-2018

Toelichting op de staat van baten en lasten over 2017

Baten

6. Subsidie en bijdragen

	Werkelijk 2017 €	Werkelijk 2016 €
Fonds voor Cultuurparticipatie	500.000	500.000
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	9.964	154.606
	509.964	654.606
Stichting VandenEnde Foundation	1.870.000	1.070.000
BankGiroLoterij	750.000	-
VSBfonds	100.000	100.000
Samsung Digital Composing	150.000	-
Stichting Zabawas	40.000	40.000
Jumbo	20.000	-
Prins Bernhard Cultuur Fonds	-	250.000
BUMA Cultuur	-	10.000
Ziggo	-	5.000
Gemeente Hilversum	-	5.000
Anonieme bijdrage	100.000	-
Diverse subsidies en bijdragen	155.039	-
	3.185.039	1.480.000

Stichting Méér Muziek In De Klas heeft een projectsubsidie ontvangen van het Fonds voor Cultuurparticipatie van € 500.000. Deze projectsubsidie is bestemd voor de dekking van de organisatiekosten van de stichting.

Gewaardeerd voor
certificatiedoeleinden door:

EM

ROM Netherlands
datum: 18-05-2018

Lasten

7. Activiteitenkosten

	Werkelijk 2017 €	Werkelijk 2016 €
Audities BZT Muziek Show	-	284.856
BZT Muziek Show	-	778.366
Lang Leve de Muziek Show	1.729.290	-
Kerst Muziekgala	431.327	230.662
Méér Muziek in de Klas Lokaal	38.498	-
Internetplatform	49.696	100.768
Vliegende Brigades	127.798	70.300
Projectleider Deskundigheidsbevordering	26.619	28.763
SchoolTV	34.202	26.269
Music University Days	13.361	4.934
Marketingkosten	134.108	99.287
Evaluatie/onderzoek	13.648	-
Handboek	22.810	-
	2.621.358	1.624.205

8. Organisatiekosten

	Werkelijk 2017 €	Werkelijk 2016 €
Personeelskosten	582.597	425.597
Bureaunkosten	64.599	45.316
Huisvestingskosten	47.675	26.879
Algemene communicatie en marketing	-	4.071
Bestuurskosten	953	1.907
Afschrijvingskosten	6.533	1.111
	702.357	504.881

Personeelskosten

	Werkelijk 2017 €	Werkelijk 2016 €
Salarissen	227.264	153.142
Werk door derden	282.342	226.059
Pensioenlasten	24.016	11.589
Sociale lasten en verzekeringen	34.343	21.001
Overige personeelskosten	14.631	13.806
	582.597	425.597

Gewaarmerkt voor
identificatie doeleinden door:

RSM

RSM Netherlands
datum: 18-05-2018

Bureaunkosten- en organisatiekosten

	Werkelijk 2017 €	Werkelijk 2016 €
Advieskosten	13.588	19.551
Telefoon, internet en automatisering	18.175	13.454
Kantoorbenodigdheden	8.914	4.784
Administratie, advies en accountantskosten	15.626	3.183
Reis- en verblijfkosten	2.079	2.894
Relatie- en representatie	2.772	1.149
Contributies en lidmaatschappen	26	-
Overige algemene bureaunkosten	3.418	301
	64.599	45.316

Huisvestingskosten

	Werkelijk 2017 €	Werkelijk 2016 €
Huurkosten	42.560	12.943
Overige huisvestingskosten	5.115	13.936
	47.675	26.879

Bestuurdersbeloning

De bestuurders van Stichting Méér Muziek in de Klas ontvangen geen vacatiegelden.

Amsterdam, 18 mei 2018

C.G. Gehrels

J.J. Van der Wijk

R. Rienstra

J.A. Van den Ende

S. Laseur – Eelman

 R.W.J.H. Specken

RSM Netherlands Accountants N.V.Mt. Lincolnweg 40
Postbus 36310
1020 MH Amsterdam

T 020 635 20 00

www.rsmnl.com**CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT**

Aan: het bestuur van Stichting Méér Muziek in de Klas

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2017**Ons oordeel**
Wij hebben de jaarrekening 2017 van Stichting Méér Muziek in de Klas te Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Méér Muziek in de Klas per 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2017;
2. de staat van baten en lasten over 2017; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Méér Muziek in de Klas zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het directieverslag

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het directieverslag in overeenstemming met RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven.

THE POWER OF BEING UNDERSTOOD
AUDIT | TAX | CONSULTING

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directie voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven. In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die zij noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij men het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening. De directie is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;

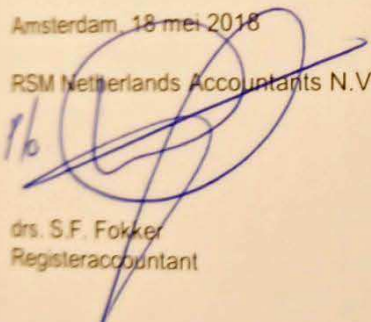
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan het bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Amsterdam, 18 mei 2018

RSM Netherlands Accountants N.V.

16

drs. S.F. Fokker
Registeraccountant